

بررسی تأثیر اقلیم و زمان‌های برداشت بر عملکرد و ترکیبات اسانس آویشن دنايي *Thymus (dainensis)*

فرزانه بهادری^{۱*}، مهدی میرزا^۲

^{۱*} بخش تحقیقات جنگل و مرتع، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان سمنان، سازمان تحقیقات،

آموزش و ترویج کشاورزی، سمنان ایران

^۲ بخش تحقیقات گیاهان دارویی و محصولات فرعی، مؤسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات،

آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: farbahadori@gmail.com

چکیده

به منظور بررسی تأثیر اقلیم و زمان‌های برداشت بر عملکرد کمی و کیفی آویشن دنايي (*Thymus daenensis*) آزمایشی در سال‌های زراعی ۱۳۸۹-۱۳۸۷ به صورت کرت‌های خردشده در مکان در قالب بلوک‌های کامل تصادفی در استان سمنان انجام شد. تیمارهای آزمایشی شامل: دو منطقه کشت شامل: (سمنان و شه‌میرزاد) به عنوان عامل اصلی و مراحل مختلف رشد گیاه در پنج سطح شامل: (رشد رویشی، پنجاه درصد گلدهی، صد در صد گلدهی، پنجاه درصد بذردهی و صد در صد بذردهی) نیز به عنوان عامل فرعی در نظر گرفته شد. ویژگی‌های مورد مطالعه شامل: عملکرد سرشاخه گل‌دار، درصد اسانس، عملکرد اسانس و اجزای تشکیل دهنده اسانس بود. نتایج به دست آمده نشان داد، گیاهان در منطقه شه‌میرزاد در مرحله صد در صد گلدهی، با تولید حداکثر تیمول (۸۲/۷۵ درصد) و عملکرد اسانس (۲۹/۹۲ کیلوگرم بر هکتار) از نظر اقتصادی نسبت به منطقه سمنان در همین مرحله فنولوژیک (با ۶۶/۳۶ درصد تیمول و ۲۵/۳۶ کیلوگرم بر هکتار اسانس) برتری محسوسی داشتند. زمان مناسب برداشت آویشن در هر دو منطقه سمنان و شه‌میرزاد برای دستیابی به بالاترین عملکرد اسانس و تیمول در مرحله صد در صد گلدهی بود. حداکثر کارواکرول (۲۰/۴۸ درصد) در مرحله رویشی و در منطقه سمنان بدست آمد و همچنین بالاترین عملکرد خشک اندام هوایی گیاه در مرحله رویشی، در هر دو منطقه سمنان (۱۳۱۳ کیلوگرم بر هکتار) و شه‌میرزاد (۱۷۲۸ کیلوگرم بر هکتار) مشاهده شد. لذا با توجه به نیاز صنایع و با توجه به ترکیب شیمیایی مورد نیاز می‌توان نسبت به برداشت آویشن دنايي در هر دو منطقه در مراحل فنولوژیک توصیه شده اقدام نمود.

کلمات کلیدی: آویشن دنايي، زمان برداشت، اسانس، تیمول، کارواکرول